

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ.

Повний курс підготовки до ЗНО

Тема 3
Київська держава

РОЗСЕЛЕННЯ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ ПЛЕМІННИХ СОЮЗІВ – ПРЕДКІВ УКРАЇНЦІВ

Повість минулих літ:

«Ті ж слов'яни, прийшовши, сіли по Дніпру і назвалися полянами, а інші - деревлянами, бо осіли в лісах. А другі ж сіли на Десні, і по Сейму, і по Сулі і назвалися сіверянами...»

РОЗСЕЛЕННЯ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ ПЛЕМІННИХ СОЮЗІВ – ПРЕДКІВ УКРАЇНЦІВ

Південно-західна група

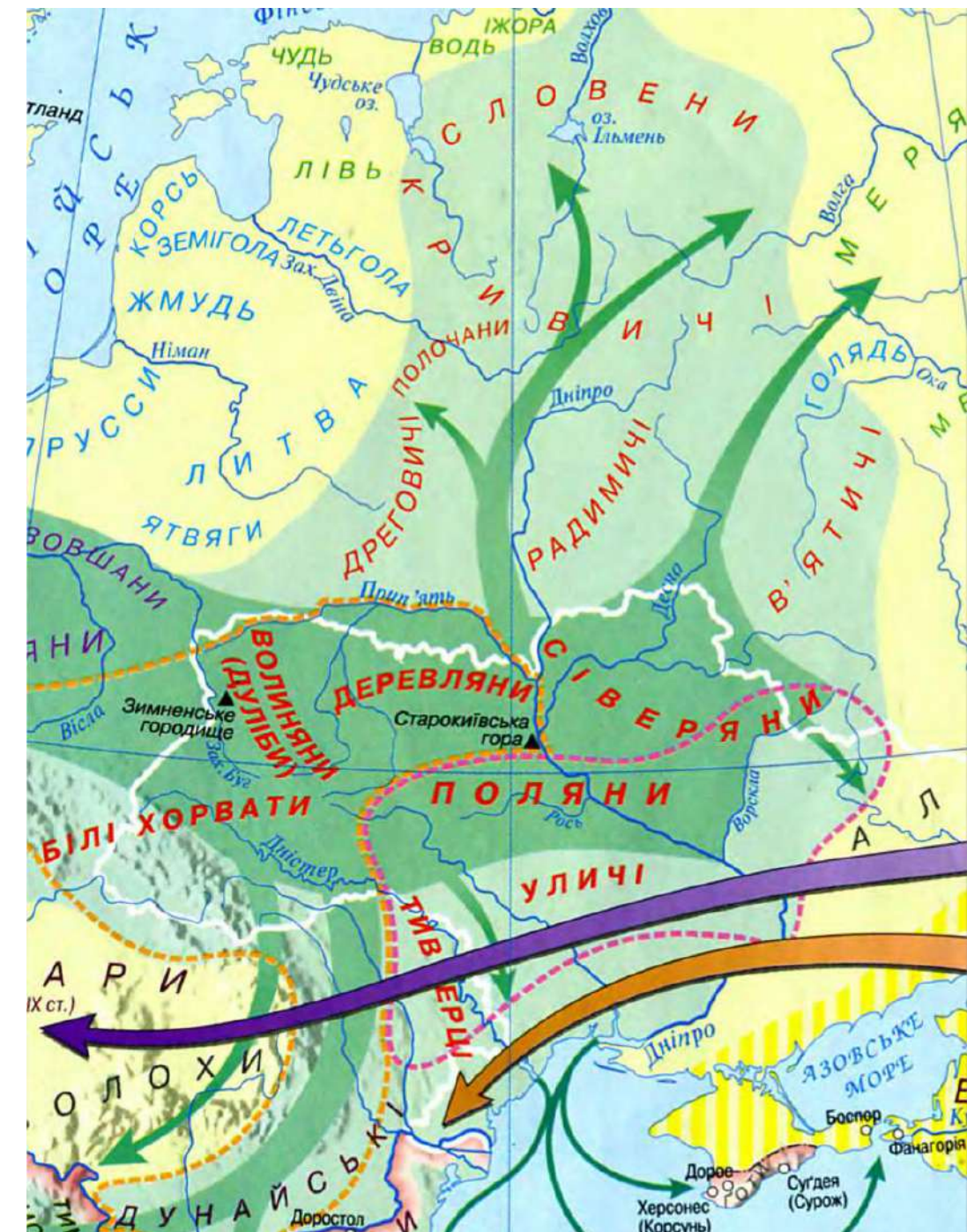
- поляни
- деревляни
- сіверяни
- уличі
- тиверці
- волиняни (дуліби, бужани)
- білі хорвати

Західна група

- полочани
- дреговичі

Північно-східна група

- ільменські словени
- кривичі
- радимичі
- в'ятичі

КНЯЗЬ АСКОЛЬД (860 - 882)

МОРСЬКИЙ ПОХІД ПРОТИ ВІЗАНТІЇ

860 рік

СПРОСТУВАННЯ НОРМАНСЬКОЇ ТЕОРІЇ

Повість минулих літ
*«Земля наша велика і щедра,
а порядку в ній нема.
Ідїть-но княжити і
володіти нами».*

882 р.

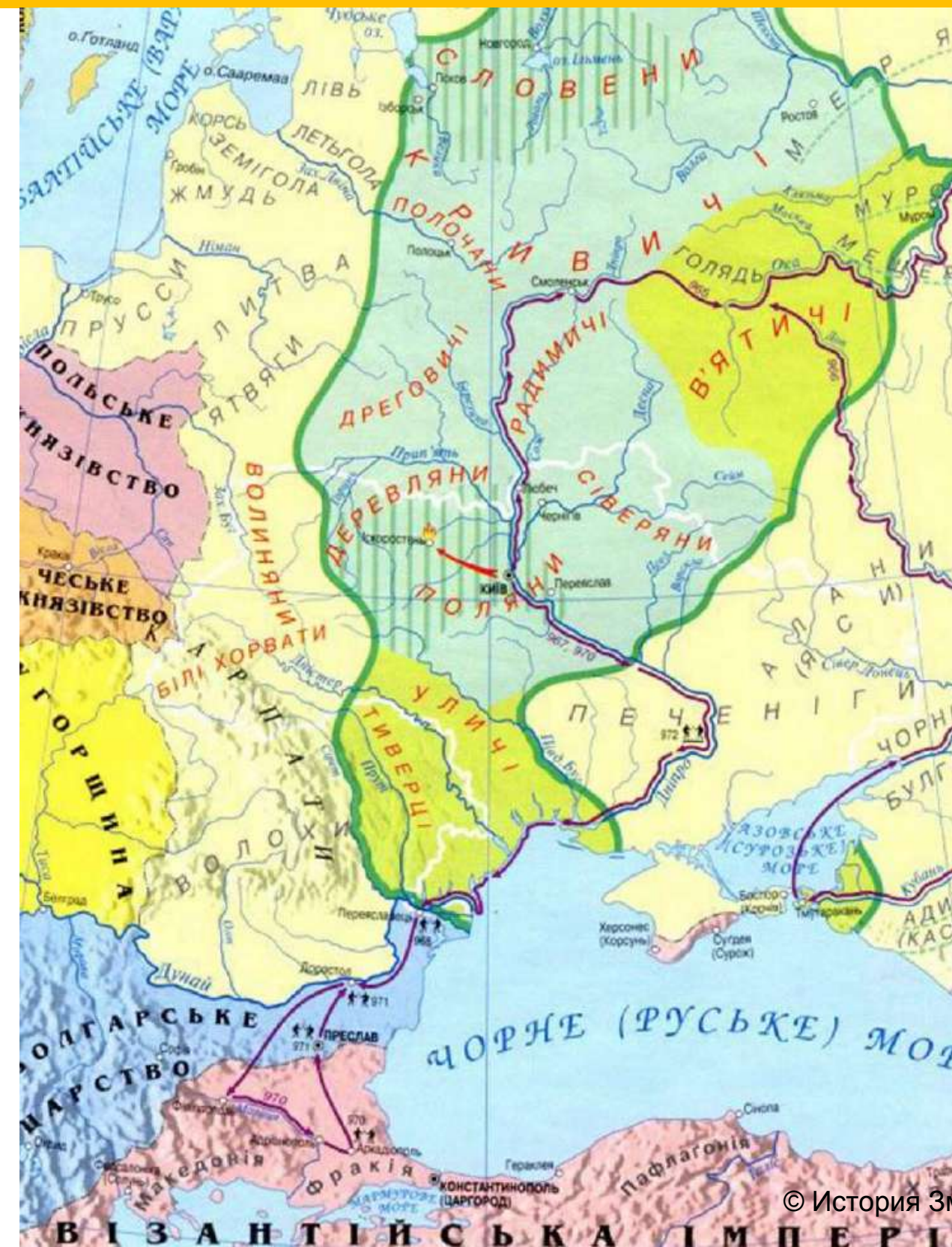
«Ви оба не є ні князі, ні роду княжого.
— А се — син Рюриків».

І вбили вони Аскольда й Діра,
і віднесли на гору,
і погребли на горі,
яка нині зветься Угорська».

КНЯЗЮВАННЯ ОЛЕГА (882 – 912 рр.)

ОРГАНІЗАЦІЯ ВДАЛИХ ПОХОДІВ НА ВІЗАНТІЮ 907 р. та 911 р.

Результат походів – вигідний договір:

- руські купці торгували без мита;
- Візантія зобов'язувалась утримувати купців протягом 6 місяців торгівлі;
- дати викуп руському війську й щорічно сплачувати данину київському князю.

Данина

Назва натурального або грошового податку, що сплачувався підкореними племенами на користь переможців.

Із ІХ ст. київські князі перетворили данину на державний податок, що сплачувався всім населенням держави. Від правління Ольги данина стала постійним й унормованим податком і основним джерелом поповнення державної скарбниці. Одиницею оподаткування були дим (двір) та рало (хліборобська родина). Первісною формою збору данини було полюддя.

Полюддя

Данина у формі натурального оброку з підлеглого населення в Київській Русі, яку збирав кожної осені київський князь або його намісник.

945 р.

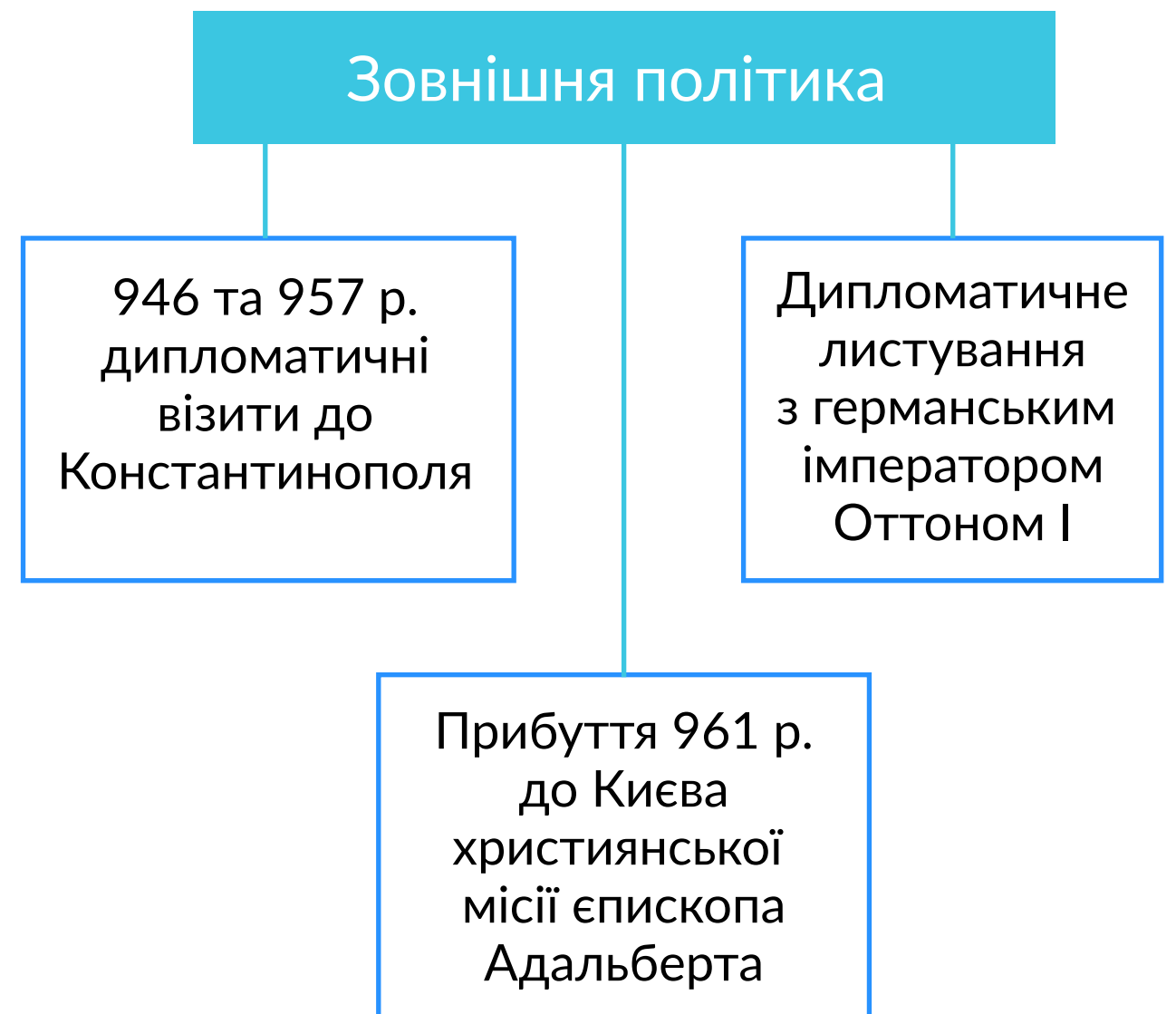
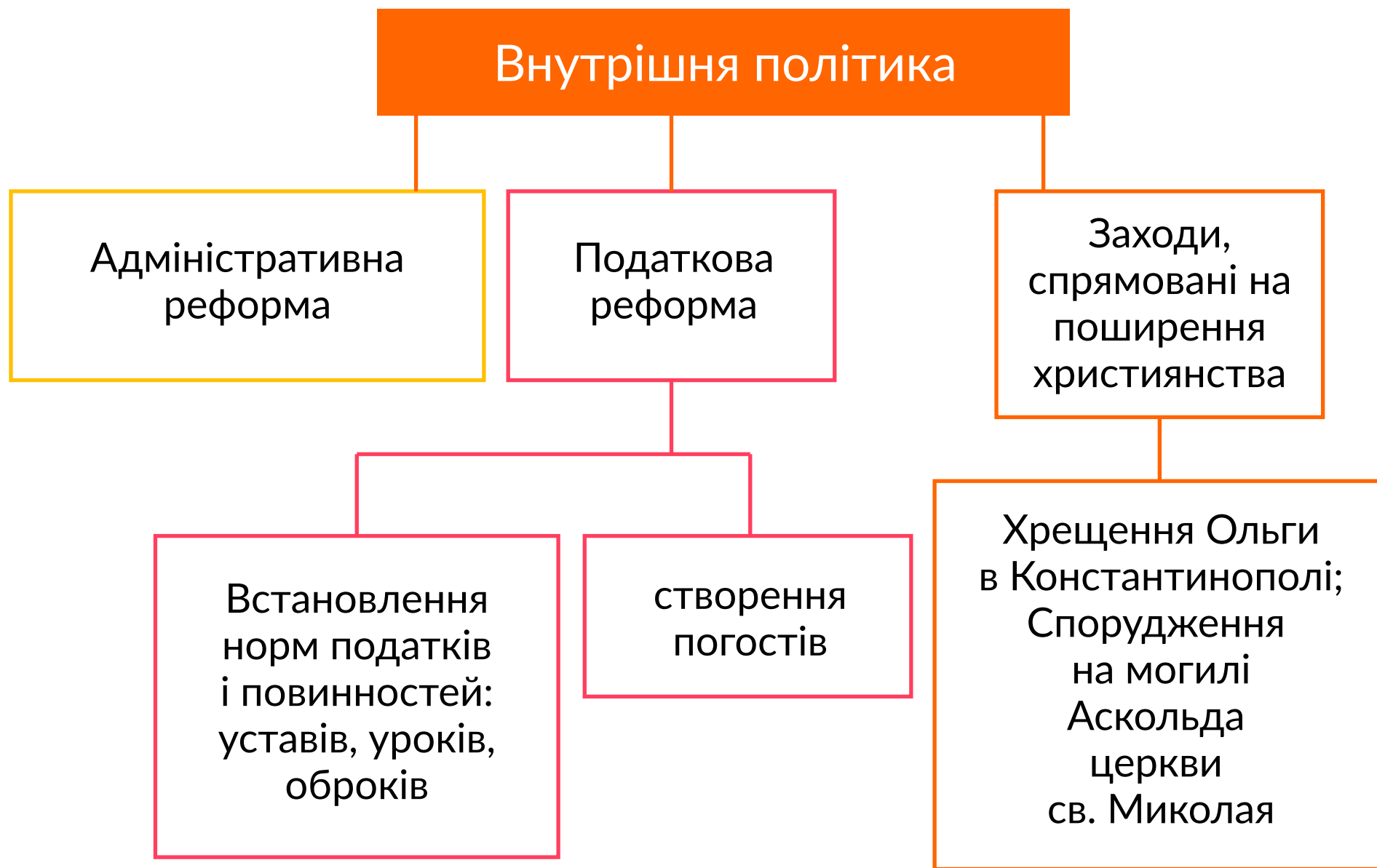
Повість минулих літ:

*«Коли ж почули древляни,
що він знов іде, порадилися
древляни з князем своїм Малом
і сказали: «Якщо внадиться вовк
до овець, то виносить по одній
все стадо, якщо не уб'ють його.
Так і сей: якщо не вб'ємо його,
то він усіх нас погубить»».*

ПРАВЛІННЯ ОЛЬГИ (945 – 964 рр.)

ПОНЯТТЯ

Язичництво

релігійні вірування, відповідно до яких поклоняються силам природи, рослинам і тваринам, а також визнають людиноподібні істоти: русалок, берегинь та ін.

Християнство

віра в триєдиного Бога – Бога Отця, його сина Ісуса Христа та Святого Духа.

Погости

адміністративно-господарські осередки, де княжі люди виконували князівські розпорядження, чинили суд, збирали данину.

Оброк

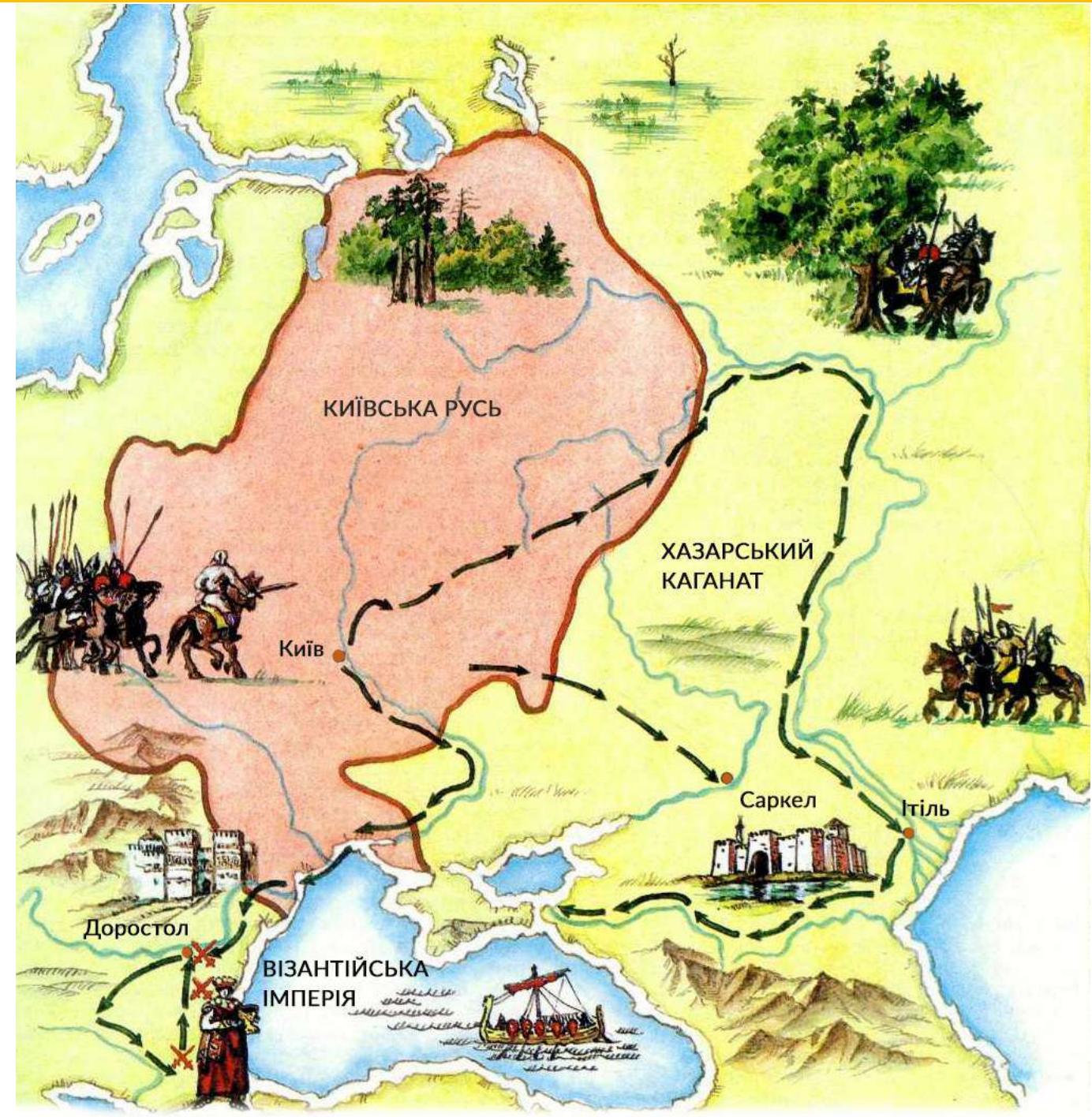
натуральний податок, данина продуктами традиційного натурального господарства, що стягувався феодалом з селян

КНЯЗЮВАННЯ СВЯТОСЛАВА (964 – 972 рр.)

I похід (967 - 969 рр.)
II похід (970 - 972 рр.)

→ Походи Святослава   X Місця ключових протистоянь
— Кордони Київської Русі

КНЯЗЮВАННЯ ВОЛОДИМИРА (980 – 1015 рр.)

Адміністративна
реформа 988 р.

Військова
реформа

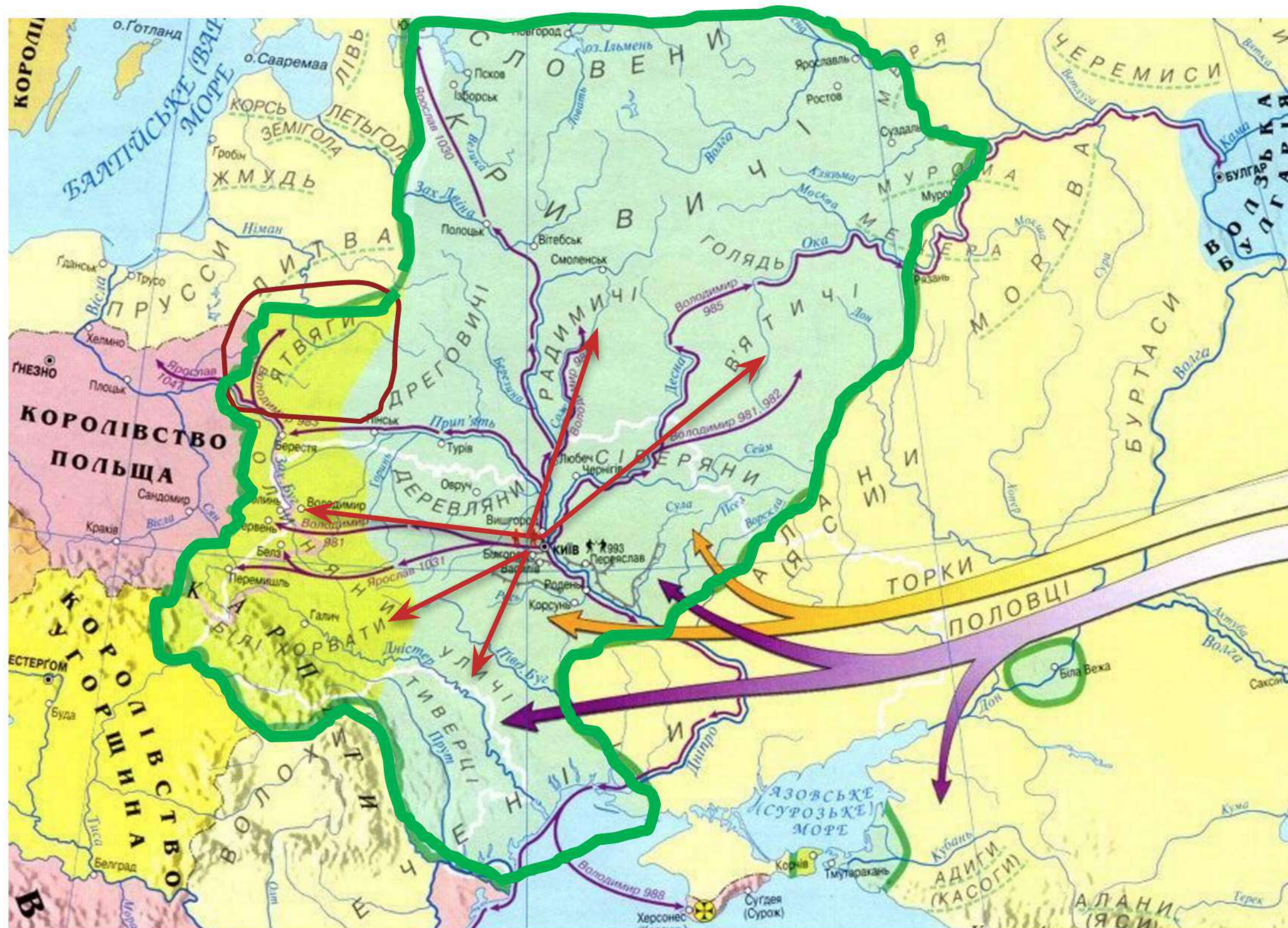
Початок карбування
власної монети
(злотники та срібники)

Судова
реформа

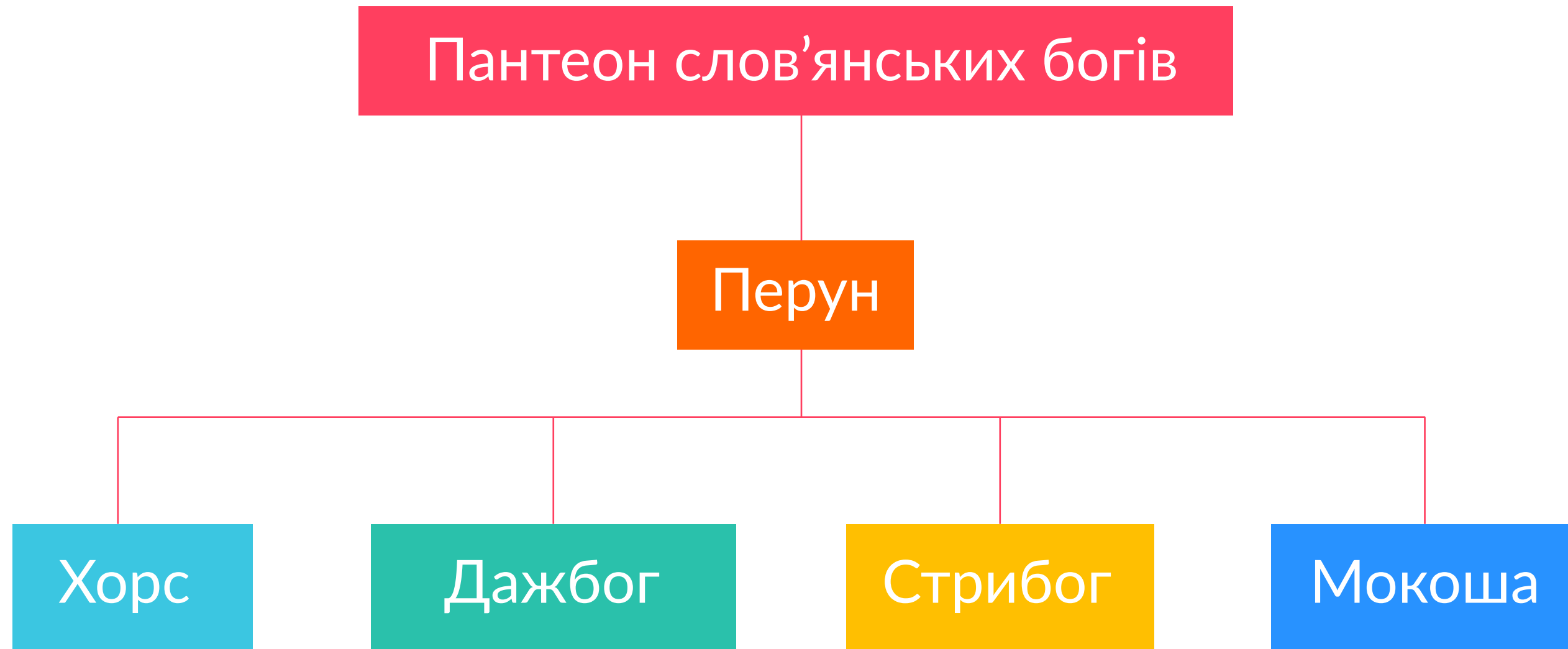

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ВОЛОДИМИРА

НЕВДАЛА СПРОБА РЕФОРМУВАТИ ЯЗИЧНИЦТВО

ХРЕЩЕННЯ ВОЛОДИМИРА

Повість минулих літ:

*«Охрестився ж він у церкві святої Софії.
І єсть церква та́ в городі Корсуні,
стоїть вона на [високому]
місці посеред города,
де ото чинять торг корсуняни».*

ХРЕЩЕННЯ РУСІ. 988 р.

«І коли [Володимир] прибув, повелів він поскидати кумирів – тих порубати, а других вогню оддати. Перуна ж повелів він прив'язати коневі до хвоста і волочити з Гори по Боричевому [узвозу] на ручай, і дванадцятьох мужів приставив бити [його] палицями.»

«Потім же Володимир послав посланців своїх по всьому городу, говорячи: «Якщо не з'явиться хто завтра на річці – багатий, чи убогий, чи старець, чи раб, – то мені той противником буде».

ЗНАЧЕННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА

- Зростання авторитету Київської Русі на міжнародній арені.
- Залучення держави до європейського культурного й державного життя.
- Зміцнення центральної влади.
- Утвердження високих моральних цінностей (наприклад, утвердження моногамної сім'ї, припинення практики людських жертвоприношень).
- Розвиток культури. Налагодження рівноправних зв'язків із європейськими державами.

РОЗБУДОВА КИЄВА 989–996 рр.

БОРИС І ГЛІБ

СВЯТОПОЛК ОКАЯННИЙ

Ярослав розбив Святополка на річці Альті у 1019 р.

ПОХІД МСТИСЛАВА ТМУТАРАКАНСЬКОГО НА ЯРОСЛАВА 1024 Р.

со встѣмъ ми поиде ѿлетѣ на комѣн на кораблѣ . и бѣ
числомъ кораблей . двѣ . прїиде къ црїю граду . и греци
замисошасоу . а гра затвориша : +

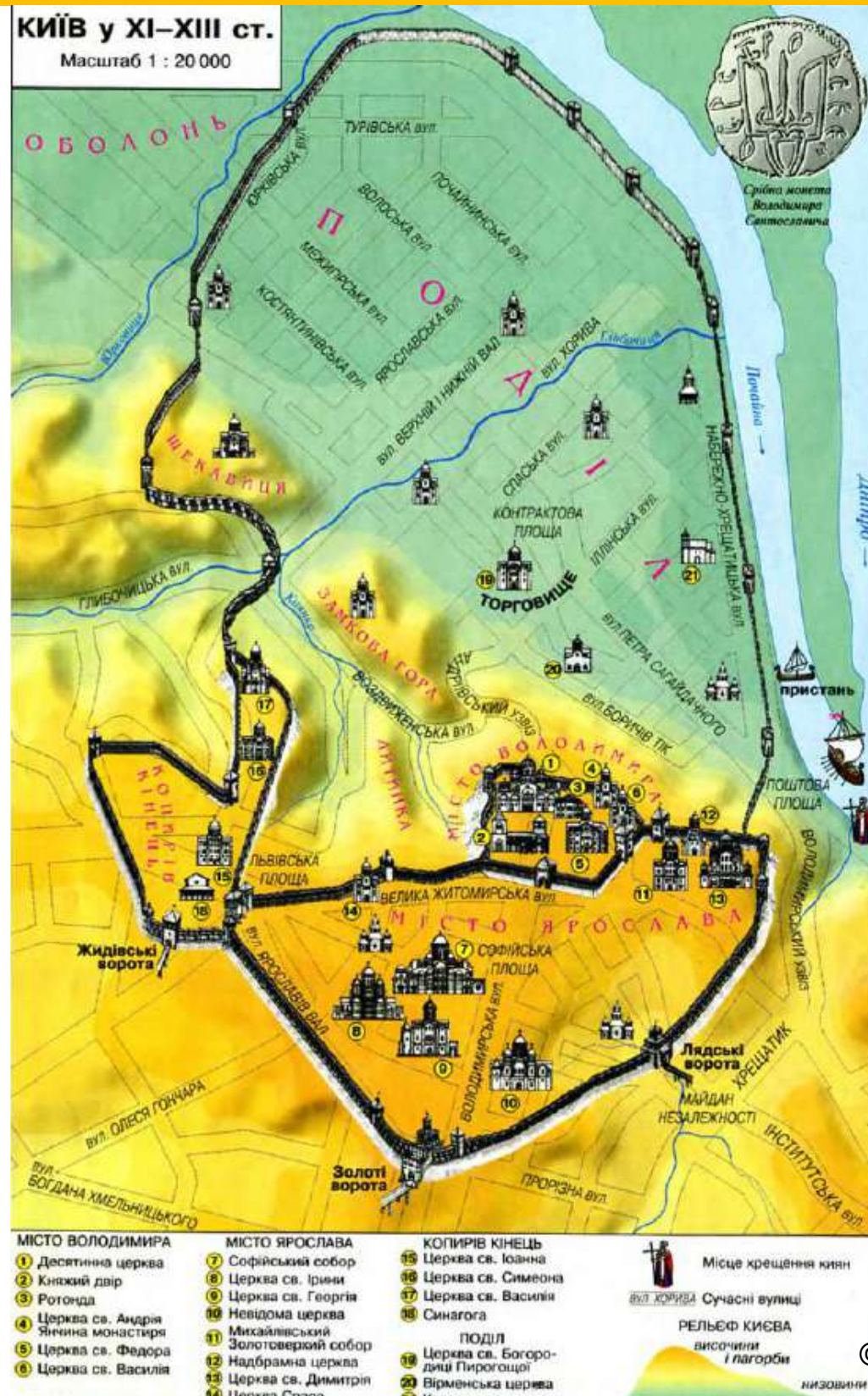

КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО (1036 – 1054 рр.)

РОЗБУДОВА КИЄВА

РУСЬКА ПРАВДА

Вѣсто ѿ
 написанъ бѣше
 гнибѣшии пуб
 аѣни мѣлѣбѣ
 рнагомазанѣ
 городѣмаго дмнѣрї
 мѣта мѣаннѣмѣ
 бѣлѣмѣмѣмѣмѣ

КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО (1036 – 1054 рр.)

КІЇВСЬКА ДЕРЖАВА за КНЯЗЮВАННЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО та ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Масштаб 1 : 12 000 000

- Кієвська держава на початку князювання Володимир Святославича (980 р.)
- Походи кієвських князів
- Місце хрещення Володимира
- Території, приєднані до Кієвської держави за князювання Володимира Святославича (980–1015 рр.)
- Територія Червоних міст (у 981–1018 рр. до Кієвської Русі; у 1018–1031 рр. до Польщі; від 1031 р. у складі Кієвської Русі)
- "Змієві вали" – система укріплень, що зводилася в X–XI ст. для захисту від кочовиків
- Переселення торків (гузів) на початку XI ст.
- Переселення половців у середині XI ст.
- Вирішальна перемога князя Ярослава над печенігами у 1036 р.
- Території, приєднані до Кієвської держави за князювання Ярослава Мудрого (1019–1054 рр.)
- Племена, які сплачували данину кієвським князям
- Кордони Кієвської держави у 1054 р.

Окреслення Володимира Святославича

lychikova.et.ua

МІЖДИНАСТИЧНІ ШЛЮБИ ДІТЕЙ ЯРОСЛАВА

Анастасію –
за угорського
короля
Андраша

Єлизавету –
за норвезького
короля
Гарольда

Анну – за
французького
короля
Генріха I

ПРАВЛІННЯ ЯРОСЛАВИЧІВ

Ізяслав
Ярославич

Святослав
Ярославич

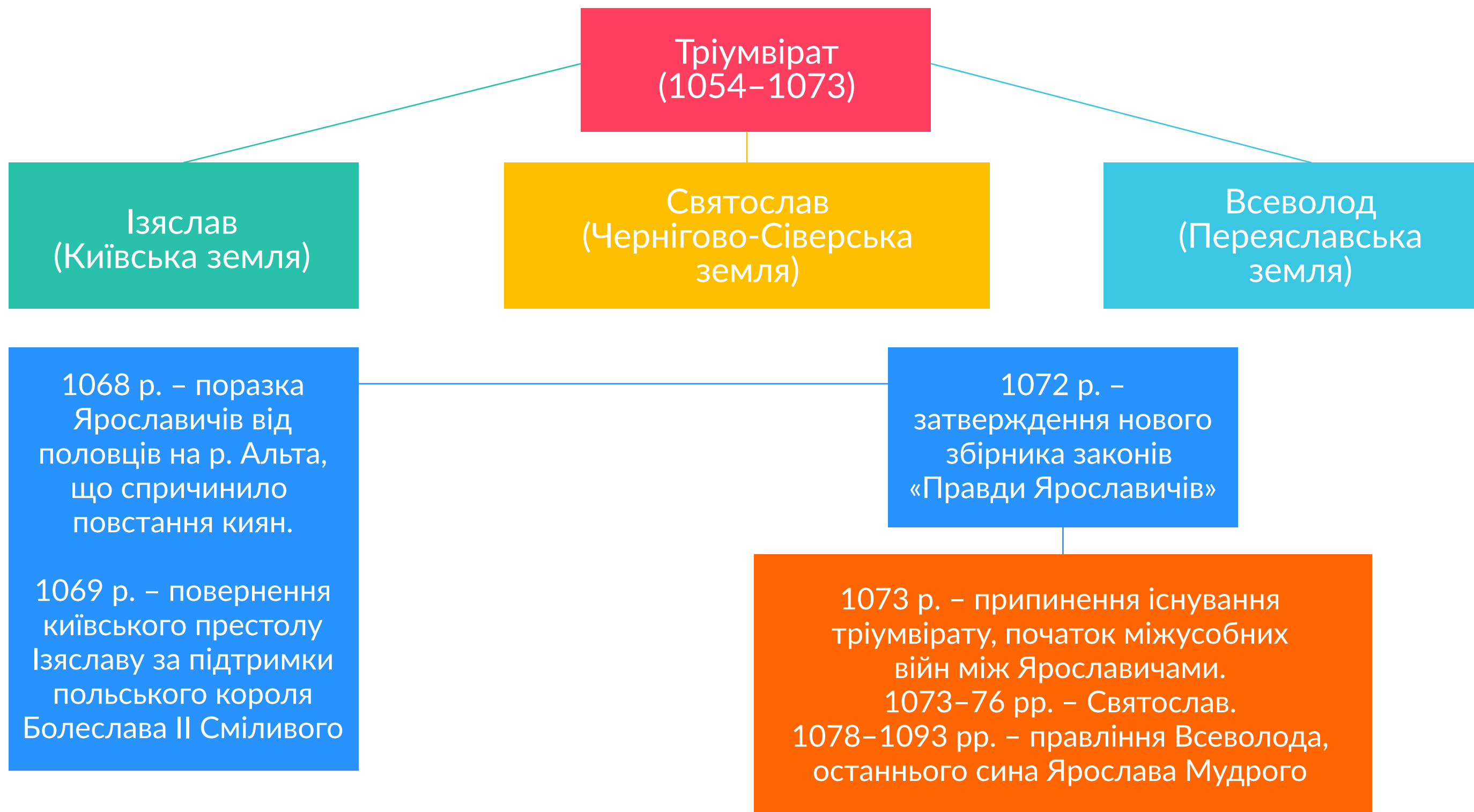

Всеволод
Ярославич

ПРАВЛІННЯ ЯРОСЛАВИЧІВ. БОРОТЬБА ЗА КИЇВСЬКИЙ СТІЛ

ОСТАННІ КНЯЗІ

1093 – 1113 –
Святополк II
Ізяславич

1113 – 1125 –
Володимир II
Мономах

1125 – 1132 –
Мстислав I
Володимирович
останній князь,
що утримував
єдність
Київської держави.